

Курепін В.М., старший викладач кафедри методики професійного навчання

Миколаївський національний аграрний університет

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ: ШЛЯХИ І СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Велика кількість пожеж та їх наслідки свідчать про гостру необхідність підвищення ефективності охорони життя людей, національного багатства і навколишнього природного середовища, що потребує посилення протипожежного захисту об'єктів підвищеної небезпеки, об'єктів з масовим перебуванням людей та населених пунктів. Особливо проблемною залишається ситуація із забезпеченням пожежної безпеки у сільській місцевості, де виникає більше третини загальної кількості пожеж, а їх гасіння ускладнюється значною віддаленістю підрозділів державної пожежної охорони та низьким рівнем технічної оснащеності протипожежних формувань сільськогосподарських об'єктів.

Існуюча система Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС) не дає змоги в повному обсязі виконувати покладені на службу завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій [1]. Сили цивільного захисту та засоби ДСНС не завжди забезпечують своєчасне реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події через віддаленість їх від місць виникнення таких подій, а також мають обмежені можливості щодо створення ефективного та дієвого угруповання сил для подолання негативних наслідків масштабних надзвичайних ситуацій, у тому числі в особливий період. Тому в рамках децентралізації важливе місце у реформуванні займають питання, пов'язані з цивільним захистом населення і територій, а також з ліквідацією пожеж та стихійних лих у найвіддаленіших населених пунктах.

Питання, які пов'язані з цивільним захистом населення і територій займають особливе місце у процесі децентралізації, тож кожна громада може розраховувати на підтримку як Уряду так і ДСНС у своїх рішеннях та починаннях, що стосуються пожежної та техногенної безпеки. У зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави передбачено передача окремих повноважень від державних органів до органів місцевого самоврядування щодо організації та забезпечення пожежогасіння та реагування на надзвичайні ситуації.

Основними причинами виникнення проблеми є:

- надмірна кількість об'єктів, на яких проводяться перевірки щодо дотримання вимог законодавства та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки [2];

- економічно недосконала організація реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події (невизначене фінансування, неналежне утримування державних пожежно-рятувальних підрозділів, їх комплектування, матеріально-технічне забезпечення і оснащення);

- віддаленість державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС від окремих населених пунктів у сільській місцевості, що призводить до несвоєчасного надання ними допомоги населенню під час виникнення надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій;

- застарілий парк техніки, матеріально-технічного забезпечення сил цивільного захисту;

- відсутній резерв техніки, матеріальних та технічних засобів для створення спеціальних формувань ДСНС на особливий період.

Тож, в Україні передбачається технічне переоснащення ДСНС сучасною технікою, аби в цілому покращити умови несення служби українських рятувальників та загалом підвищити ефективність функціонування сил цивільного захисту в країні. Також активно створюються місцеві пожежні команди (МПК) та відкриваються нові центри безпеки у громадах. Метою створення додаткових місцевих пожежних команд у новостворених територіальних громадах є забезпечення прибуття пожежних команд до будь-якого місця пожежі в межах 20 хвилин (сільська місцевість). Майже у всіх регіонах країни формується волонтерський рух у сфері цивільного захисту, триває підготовка добровільних-пожежних, які поповнюють лави новостворених місцевих пожежних команд для того, щоб забезпечити достатній рівень безпеки населення у найвіддаленіших куточках України.

Удосконалення системи реагування підрозділів Держслужби України з надзвичайних ситуацій, суттєве розширення мережі місцевих пожежних команд, а також залучення добровольців до забезпечення пожежної охорони – основні складові реформування та трансформації пожежно-рятувальної системи з врахуванням процесів децентралізації та створення спроможних громад. Необхідність реформування викликана також застарілим підходом до планування пожежної безпеки та неефективністю існуючої системи пожежної охорони [3]. Кількість органів управління районного рівня буде відповідати кількості новостворених адміністративних районів. Частина пожежних депо та пожежної техніки ДСНС буде передана територіальним громадам для організації власної пожежної охорони, а пожежно-рятувальні підрозділи ДСНС районного рівня будуть підсилені, склад чергових караулів буде доукомплектований до нормативної чисельності.

Місцеві пожежні команди функціонуватимуть з мінімальною кількістю необхідного персоналу, проте на пожежах посилюватимуться силами добровольців-вогнеборців. До місцевих пожежних команд зможуть увійти як чоловіки, так і жінки. Єдині вимоги – вік (18-60 років) та відсутність медичних протипоказань до фізичної роботи.

Добровольці проходять відбір та спеціальну первинну підготовку з постійним підвищенням кваліфікації. При цьому добровольці залучатимуться лише за потреби, тому можуть мати основне місце роботи. Заробітну плату вони не отримуватимуть, але матимуть низку пільг та соціальних гарантій від держави й органів місцевого самоврядування.

Така система роботи практикується у низці країн світу. У США 72% пожежників – добровольці, які гасять пожежі безкоштовно, вважаючи, що таким чином допомагають своєму місту або селищу. У Швеції добровольці складають 80% пожежної охорони країни [4].

Діючи в Україні система пожежних інспекцій не здатна попереджати ризики. Результатом зволікання із впровадженням інспекційної реформи є численні пожежі, що загрожують життю та безпеці громадян. Важливою складовою реформи є створення моделі, яка дозволить бізнесу звільнитися від візитів пожежної інспекції та одночасно привести в порядок всі пожежні норми.

Логіка реформи проста і повинна бути вигідна всім сторонам. Пожежна інспекція реформується, і в її компетенції залишаються тільки державні підприємства та об'єкти з високим ступенем ризику (нафтопереробні заводи, багатоповерхові будівлі, торговельні центри, атомні електростанції). Бізнес отримує свободу вибору - або візити пожежної інспекції, або добровільне страхування.

В ідеалі бізнес отримує поліс і має спокій і гарантію [5], що в разі пожежі отримає компенсацію. А страхова компанія отримує клієнта і зацікавлена в тому, щоб пожежні норми їм дійсно дотримувалися - адже тоді буде зведений до мінімуму ризик пожежі та, відповідно, потреба в страхових виплатах. Держава, в свою чергу, оптимізує штат, економить кошти і направляє їх на реальні потреби [6].

Отже, реформування системи ДСНС та підвищення її спроможності щодо забезпечення виконання у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки завдань з протидії загрозам у сфері цивільного захисту сприятиме забезпеченню належного рівня безпеки життєдіяльності населення, захисту суб'єктів господарювання і територій від загрози виникнення надзвичайних ситуацій; створення ефективної сучасної європейської системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж;

Інформаційні джерела

1. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. *ModernEconomics*. 2020. № 19(2020). С. 94-100.
URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7419>.

2. Коваленко Г. В. Реформи децентралізації і проблеми сільського розвитку / Г. В. Коваленко, В. А. Перета // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : тези доповідей Всеукраїнської

науково-практичної конференції 15-17 травня 2019 р. / за ред. І.О. Мельник та ін. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 119-122.

3. Курепін В. М. Механізм управління безпекою вітчизняних підприємств на засадах маркетингу // Сучасний маркетинг: стратегічне управління та інноваційний розвиток : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої до 90-ча заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка, 17-18 жовтня 2020 року. Харків : Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, 2020. С. 154-158. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8183>.

4. Бородін А. В. Стратегічні орієнтири співробітництва ЄС та України у сфері децентралізації та регіонального розвитку / А. В. Бородін, В. В. Кальницький, Н. І. Галунець // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції., 20-21 листопада 2019 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 134-137.

5. Курепін В. М. Особливості формування інноваційної безпеки підприємства // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021, С. 149-151. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9295>.

6. Слюсаренко А. В., Ключник А. В. Необхідність державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки підприємств аграрного сектору // Трансформація системи міжнародних, національних та локальних ринків = Transformation of System of International, National, and Local Markets : Мат. міжн. наук.-практ. конференції, 29-30 квітня, 1 травня 2020 року, Чернівці (Україна) – Сучава (Румунія). Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. С. 156-158.

Москалик К.С, здобувач вищої освіти групи МЕН 3/2
Миколаївський національний аграрний університет

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ РЕФОРМИ

Сучасний стан реформування публічного управління в Україні у напрямку децентралізації характеризується спрощенням і водночас ускладненням взаємодії органів місцевого самоврядування, державної служби та громадськості. Останні роки в Україні проходить реформа місцевого самоврядування під назвою «Децентралізація влади». Яка має різні підходи, на думку вчених, по різному зазначені організаційно-правові засади децентралізації влади, основні поняття, її види, принципи, моделі, фінансове забезпечення проведення реформ, обговорення питання розмежування